

blev daarligt fortolket, saa Reformen, der forøvrigt allerede 1771 var søgt indført af Struensee for Sønderjyllands Vedkommende, strandede paa Bondestandens sejge Vedhængen ved den nedarvede Skik, at Peder Jensens Sønner skulde hedde Pedersen, og først 1856 skete der Forandring heri, men med det Resultat, at vi fik utalte Masser af —sen Navne som »faste Slægtsnavne«. Saaledes var Forholdet til 1904, da Navneloven gav Adgang til for 4 Kr. at antage et nyt Slægtsnavn, og herefter er det i stigende Grad gaaet fremad med nydannede Slægtsnavne; men der er hverken fra Navnetagernes eller Øvrighedens Side vist tilbørlig Kritik med Hensyn til disse nye Navne, og Navnebevillingsmyndigheden er derfor 1916 blevet henlagt fra Politimestrene til Justitsministeriet. Pudsigt er det at se Folks Tilbøjelighed til at antage gamle adelige Navne som Møsting og Lille eller »pseudoadelige« Navne som Lehnskjold og Rosenskjold, Gyldenhoff o. s. v. Naa, om Smagen kan der jo ikke diskuteres, og Navnene kan just ikke siges at være »upassende« eller »imod dansk Sprog-tone«, hvilket Loven kræver for en Nægtelse af Bevillingen.

Det er at ønske, at Paul Hennings: »Slægtsforskning«, der er en Bog paa 260 store Sider, maa naa ud til alle større Biblioteker i vort Land, og hertil kan Lederne af de historiske Amtssamfund, som denne Anmeldelse kommer for Øje, yde deres Medvirken; Bogens Benyttelse vil utvivlsomt sætte god Frugt i Amtsaarbøgenes Indhold.

C. Klitgaard.

DANSK KULTURHISTORISK MUSEUMS- FORENING.

Aarsmøde i København den 26.—27. Maj 1933.

Mødet afholdtes i Oldskriftselskabssalen paa Nationalmuseet og begyndte Fredag Aften d. 26. Kl. 7^{1/2}. Som Deltagere var mødt Repræsentanter for Museerne i *Hillerød, Køge, Holbæk, Nykøbing Sj., Kalundborg, Odense, Middelfart, Svendborg, Hjørring, Try, Aalborg, Nykøbing M., Randers, Grenaa, Aarhus, Aarhus Gamle By, Horsens, Kolding, Ringkøbing, Herning og Varde* samt for *Nationalmuseets 2. Afd., Dansk Folkemuseum, Etnografisk Samling, Københavns Bymuseum, Post- og Telegrafmuseet, Tøjhusmuseet, Landbrugsmuseet i Lyngby og Søfartsmuseet paa Kronborg.*

Til Dirigent valgtes Dommer Ferslev, Køge.

Dagsordenens Punkt 1: Foreningsmeddelelser. *Formanden*, Kredslæge Møller, Kalundborg, meddelte, at Medlemstallet nu er 49, idet Odsherreds Folkemuseum, Nykøbing Sj., har indmeldt sig i Foreningen. I Tilslutning til den paa Aarhusmødet vedtagne Resolution om at søge Samarbejde med Skolerne (se Fortid og Nutid IX S. 291) har Formanden udarbejdet et Foredrag om »De kulturhistoriske Museer som pædagogisk Hjælpemiddel«, der holdtes for 10. Kreds af Danmarks Lærerforening og siden er trykt i »Folkeskolen« Nr. 6 1933. Særtryk er omsendte til Museumsforeningens Medlemmer. Desværre er Tiderne vedblivende ugunstige for vore Ønsker, og Statens Penge sidder ikke just løse! Dette har været bestemmende for Bestyrelsens Holdning i en fornyet Henvendelse til Undervisningsministeriet, en af Formanden signeret Skrivelse af 30. Marts iaar, hvori det er udtalt, at »Foreningen tillægger Spørgsmaalet om Provinsmuseernes Organisation og Regulering en Betydning, som endogsaa overgaar det i Foreningens tidligere Andragende rejste Spørgsmaal om en Bevilling til Rejsekonsulenter m. m., idet den mener, at fast udførte Regler i endnu højere Grad vil sikre og højne Provinsmuseernes Niveau og give Retningslinjer for deres Arbejde, ikke mindst for Samarbejdet mellem Museer og Skoler, som Museumsforeningen paa sit sidste Aarsmøde har drøftet og vedtaget at fremme«. Skrivelsen, hvormed den nysnævnte Opsats medfulgte som Bilag, konkluderede derfor i en fornyet Anmodning om Nedsættelsen af en Museumskommission, som ikke kunde paabebyrde Staten nogen Udgift af Betydning! Senere har Formanden og Sekretæren søgt Audiens hos Undervisningsminister Borgbjerg og derved opnaaet Sikkerhed for, at Ministeriets Stilling er særdeles velvillig. Selvom man er blevet skuffet i Haabet om at modtage en skriftlig Udtalelse herom inden dette Møde, og selvom det maaske endnu vil tage Tid at faa Sagen igang, er vi dog nærmere ved Kommissionens Nedsættelse end nogensinde før.

Sekretæren har rettet en fornyet Henvendelse til de Museer, der endnu ikke har svaret paa de ifjor udsendte Spørgeskemaer. Alt i alt er der kun indkommet 8 Svar. Der mangler c. 25, væsentlig Landsmuseer, og det har derfor været umuligt at fuldende den paatænkte Museumsstat. Skal man i denne bringe udførlige Oplysninger om Landsbymuseerne, vil det sikkert blive nødvendigt, at Muhamed gaar til Bjerget; Sekretæren eller andre Bestyrelsesmedlemmer maatte rejse ud for at faa Skemaerne fyldte paa Stedet! Men det er sikkert ikke tilraadeligt at ofre Foreningens Midler herpaa, og det vil ialfald være forsvarligt i

Museumsfortegnelsen at behandle de tavse Museer yderst kortfattet og i Forordet at fremhæve Aarsagen dertil, hvilket jo ogsaa er meget karakteriserende. Efter et foreløbigt Skøn vil den paa-tænkte Publikation komme til at fylde c. 4 Ark.

I den korte Diskussion om Formandens Redegørelse deltog Smith, Tøjhusmuseet, Mackeprang, Nationalmuseet, Petersen, Odense, og Olsen, Svendborg.

Kassereren, Uldall, gav Oversigt over det reviderede Aarsregnskab. Udgifterne har kun været smaa, og Kassebeholdningen var ved Udgangen af 1932: 1036 Kr. 64 Øre.

Punkt 2, *Assurancespørgsmaal*. *Sekretæren*, C. A. Jensen, gjorde Rede for de af ham førte Forhandlinger med forskellige Forsikringselskaber om Betingelserne for Assurance af Museumsgenstande, under Forudsætning af, at en Række Museer tegnede sig i samme Selskab (sml. IX S. 291). Det fordelagtigste Tilbud, der regnede med, at mindst 15 Museer indtegnedes i Selskabet, tilbyder Brandforsikring af Museumssager for en Aarspræmie paa 1 promille og Indbrudstyveriforsikring (20 pCt. af Brandforsikringssummen) for en Præmie paa 10 promille. For en femaarig Forsikring gives 10 pCt. Rabat. Endvidere kan en Ansvarsforsikring, efter hvert enkelt Museums Valg beregnet à Kr. 1,25 pr. 1000 Besøgende eller à Kr. 2,50 pr. 10,000 Bygningsbrandforsikring, tegnes for et enkelt Aar (10 pCt. Rabat for femaarig, 20 pCt. for tiaarig Forsikringsperiode). I alle Brancherne vil hvert Museum kunne faa sine egne Policer. Spørgsmaalet om Ansvarsforsikring var ikke efterprøvet, da der ganske savnedes Materiale hertil. Derimod havde Sekretæren udarbejdet et Skema over de af Museerne 1932 meddelte Præmiesummer for Museumsgenstande sammenstillede med de i Tilbudet nævnte. Oversigten gav temmelig mærkelige Resultater. I en Række Tilfælde laa Tilbudene adskilligt lavere end de nuværende Præmier og vilde betyde en Besparelse paa c. 30 pCt., men i andre Tilfælde laa Tilbudet højere end de nuværende Præmiesatser, selv naar disse var tegnede i samme Selskab! Uden Specialkendskab til Assurancevæsenets Irgange, som Sekretæren ganske manglede, var det umuligt at trænge til Bunds i Problemerne, men det var vel sandsynligt, at de af Museerne givne Oplysninger ikke var udførlige nok, og at et nyt, mere detailleret Spørgeskema maatte udsendes, der gav Oplysninger baade om Bygningerne og Samlingernes Brand-, Tyveri-, Ansvars- og andre Forsikringer og for hver Branche maatte præcisere Sum, Præmie, Selskab, Varighed og Opsigelsesfrist. Endvidere kunde der spørges hvert enkelt Museum, om det vilde være tilbøjeligt til at opsigte en eller flere af

sine nuværende Forsikringer for at opnaa gunstigere Vilkaar. Dette var jo ingenlunde paa Forhaand givet.

Forsikringsspørgsmaalet gav Anledning til en livlig Diskussion. *Friis*, Hjørring, fremhævede bl. a., at man maatte have Fortegnelser over Museumsgenstandene. *Petersen*: Odense-Museerne har vurderet Samlingerne efter Værelser og senere Tilvækst efter Protokollerne. Det er sikkert forkert at arbejde med ensartet Præmie for alle Museerne. *Klem*: Efter at Kronborg er brandsikret, har Handels- og Søfartsmuseet ikke assureret. *Ræder*, Kolding: Kan det nytte at have assureret? Hvilke Garantier er der for, at vi i paakommende Tilfælde faar Valuta for Pengene? Hvorledes vil Selskaberne behandle os? Tyveriforsikring er overflødig, hvis man har Sølvsager i en særlig Box. *Behrendt*, Middelfart: Medens Bygningsforsikringen tegnes i Købstædernes alm. Brandforsikring, kan Genstandene forsikres i lokale Selskaber, som byder specielle Fordele. Selskaberne stiller sig meget forskelligt, naar kun en Del af det forsikrede er ødelagt. Gaver kan ofte være vanskelige at vurdere. *Hansen*, Herning: Ogsaa Almuesager er det svært at vurdere. *Petersen*, Odense: Tyveriforsikringer gælder kun for Indbrud; de offentlige Institutioners Præmier er ret lave. *Friis*, Hjørring: Museerne bør have Brandslukningsredskaber. *Klem*: Der er Risiko ved ikke at have forsikret, og for deponerede Sager maa der absolut tegnes Assurance. *Mackeprang*: Frederiksborgmuseets Assurancepræmier er, saavidt erindres, nede paa 0,07 promille, fordi Slottet er brandsikret. Trods adskillig Sympati for Kronborgs Standpunkt maa det tilraades selvejende Museer at assurere for en Del af Samlingernes Værdi. *Thomsen*, Holbæk: Vi er nødt til at assurere, men vi bør have Brandslukningsapparater og muligvis forhandle med Redningskorpset. *Formanden*: Fotografier af Vægge og Montrer vil være meget nyttige. Ved at assurere opnaar vi, at der dog kan købes noget i Stedet for det ødelagte; selv om det forsvundne er uerstatteligt, kan der dog atter skabes et Museum. *Sekretæren*: Konsul Ræder har vist rørt ved en af Sagens Nerver; for en usagkyndig er Policernes Betingelser en ret nedslaaende Læsning, og hvilke Selskaber er kulante? Det var værd at prøve, om der kan tilvebringes ensartede Principper for Vurderingerne; Odense-Systemet synes tiltalende. Iøvrigt synes Taloversigten at vise, at der betales relativt højere Præmier af smaa Forsikringssummer, der kun partielt dækker Samlingens Værdi, end af store. Hidtil har Museumsforsikringerne heldigvis været gode Forretninger for Selskaberne, og forhaabentlig vil det vedblive saaledes.

Ved en Afstemning afgaves 6 Stemmer imod, 12 Stemmer for

at fortsætte Overvejelserne og tilvejebringe de af Sekretæren omtalte udførligere Oplysninger.

Efter at Repræsentanterne havde styrket sig med lidt Aftensmad, ved hvis Servering Nationalmuseets Damer ydede Bistand, genoptoges Forhandlingerne.

Punkt 3. *Sekretæren* demonstrerede enkelte *praktiske Smaating*, Tætning af gamle Montrer ved Hjælp af Messingoverfald og Bændler, Ophængning af Billeder i snoet Kobbertraad og paa to Søm, Konservering af Billedrammer, Magasinskasser, Papæsker samt Billetkontrolapparatet »Bireka«. *Friis*, Hjørring, fremhævede, at den nævnte Behandling af Træ (Neddypning i en Blanding af Petroleum, Linolje og Terpentin i lige Dele) vanskeliggjorde Limning. *Hjorth-Nielsen*, Postmuseet, foreviste praktiske Etiketter m. m. Der udtaltes fra flere Sider Ønske om, at Konserveringsspørgsmaalet fik rigelig Plads paa Programmet for næste Møde.

Lørdag Morgen d. 27. fortsattes Mødet. Under Punkt 4, Eventuelt, nævnedes *Sekretæren*, at der i København, som er Landets rigeste Antikvitetsmarked, ofte var Lejlighed til at erhverve gode Genstande til rimelige Priser. Hvis Sagernes oprindelige Hjemsted er kendt, tilstræber Nationalmuseet, der paa mange Omraader er »mæt«, at give vedkommende Egns Museum Meddelelser, ligesom Sekretæren har besørget Auktionsindkøb; paa disse Maader er iaar flere provinsstemplede Sølvsager kommet tilbage til deres Hjemstavn. Men ogsaa Sager uden Hjemstedsoplysninger, f. Ex. Stentøj, Fajancer, ostindiske Porcellæner og Metalgenstande, som har været brugt ensartet over hele Landet, kan udfylde Huller i Samlingerne. Nogle enkelte saadanne Sager var indkøbt, og det foresloges nu, at der afholdtes en lille Auktion; af det eventuelle Overskud kunde der skabes en Indkøbsfond til videre Forsøg ad denne Vej. En »Bordkrans« og et Par tyske Stentøjskander forevistes derefter med Oplysninger om Alder og Fabrikationsart, Indkøbspris og Vurderingspris. Det lille Experiment lykkedes. Efter livlige Bud fik Koldinghus, Kallundborg og Aarhus »Hammerslag« paa Sagerne, og Prøveauktionen gav et pænt Overskud.

Punkt 4, *Bestyrelsesvalg*. De efter Tur afgaaende Medlemmer: Formanden samt Hansen, Herning, Norn, Horsens, og Olsen, Svendborg, genvalgtes alle.

Efter Mødet besøgte Deltagerne sammen med Repræsentanter for Dansk hist. Fællesforening Nationalmuseets middelalderlige Afdeling, hvis Opstilling og Ordning var ført saa vidt, at man kunde faa et klart Indtryk af de rige Samlingers Virkning i de nye, store Omgivelser.

DANSK HISTORISK FÆLLESCORENING.

Aarsmøde i København den 27. Maj 1933.

Mødet indledes kl. 13 i Rigsarkivets foredragssal, hvor formanden, professor *Knud Fabricius*, bød velkommen. Der var mødt ialt 52 repræsentanter for følgende foreninger og institutioner: *Den danske historiske forening, Historisk samfund i København, De historiestuderende, de historiske samfund for Københavns amt, Holbæk amt, Sorø amt, Præstø amt, Odense og Assens amter, Hjørring amt, Aalborg amt, Aarhus stift, Ringkøbing amt, Vejle amt og Ribe amt*, endvidere *Nationalmuseet, Dansk folkemuseum, Landbrugsmuseet, Tøjhusmuseet, Københavns bymuseum, Post- og telegrafmuseet, Museet paa Kronborg, Nordsjællands museumsforening, museerne i Kalundborg, Holbæk, Køge, Odense, Svendborg, Hjørring, Aalborg, Randers, Aarhus, Herning, Ringkøbing, Varde, Horsens, Kolding og Sønderborg, Odsherreds folkemuseum, Hjemstavnsmuseet for Østvendsyssel, »Den gamle by« i Aarhus og endelig Rigsarkivet, Landsarkivet for Sjælland, Stednavneudvalget og Dansk folkemindesamling.*

Formanden aflagde beretning om foreningens virksomhed i det forløbne aar, omtalte indholdet af Fortid og Nutid, og redegjorde dernæst for resultatet af den prisopgave, foreningen 1929 havde stillet. Der var indkommet én besvarelse, som var blevet underkastet en indgaaende behandling af styrelsen. Man havde enstemmigt vedtaget en udtalelse (trykt s. 124 f.), som mundede ud i, at besvarelsen ikke burde prisbelønnes.

Ulige glædeligere var udfaldet af *aarbogspræmieringen*. Der havde endog været tale om flere præmieværdige aarbogsartikler. Alligevel var man indenfor styrelsen enige om, at det vilde være rigtigst iaar kun at uddele én pris; denne var ved enstemmig beslutning blevet tildelt købmand *I. O. Brandorff* i Kolding for en afhandling, »Om drikkevandet i Kolding i fortiden« (Vejle amts aarbøger 1931). Præmieringen var motiveret med følgende udtalelse:

Afhandlingens emne, der har arkæologisk og kulturhistorisk interesse, er hidtil kun lidet behandlet i litteraturen. Baade for brøndenes og for vandledningernes vedkommende fremlægger den værdifuldt og originalt materiale, der vil faa betydning for ethvert senere studium af drikkevandets historie. Forfatteren forsømmer ikke at benytte trykt litteratur og skrevne kilder; men først og fremmest bringes hans egne undersøgelser og iagttagelser i marken, sagligt fremstillede og forklarede baade gennem litteratur og gennem samtale med praktisk uddannede folk. Afhandlingen er et smukt eksempel paa, hvorledes en topografisk forsker selv kan tilvejebringe sit stof, naar han forstaar at